

VLADIMIR VRATOVIĆ
 Filozofski fakultet
 Zagreb

UDK 373.51.807

ZA OBNOVLJENU KLASIČNU GIMNAZIJU

A p s t r a k t: Valja obnoviti školu humanističkog tipa (klasičnu, humanističku gimnaziju) kao cjelovitu osmogodišnju školu. Ona mora zadržati sve tradicionalne vrednote (temeljnost u radu, otvorenost i etičnost u ophođenju s ljudima, slobodnu težnju za spoznajom, osjetljivost prema ljepoti). Ali u nastavnom i odgojnom procesu obnovljene klasične gimnazije trebalo bi još dodati i intenzivirati: istančanje interpretacije grčkih i latinskih originala, ali i prijevoda, usporednih ili samostalnih; retoriku kao poseban nastavni predmet; hrvatske (slovenske, srpske, makedonske i dr.) latiniste u latinsku lekturu; razgovorni latinski jezik; učenje napamet ulomaka iz rimskih i grčkih klasika.

Hoće li se škola, o kojoj govorimo, zvati gimnazijom – što bi bilo najbolje! – i to klasičnom gimnazijom, ili samo školom, i to klasičnom (humanističkom, ili školom klasičnoga, humanističkoga smjera), svejedno je: u ovom je trenutku najvažnije da školu humanističkoga tipa konstituiramo kao cjelovitu osmogodišnju (odnosno 4-godišnju, ako 4 viša razreda nekih osmogodišnjih škola programski *posvećma* usmjerimo na nastavak učenja u 4-godišnjoj školi humanističkoga smjera), školu s promišljeno definiranim i brižno izvedenim programom. Dakako da se i u toj modernom koncipiranoj humanističkoj školi moraju naći na okupu sve one vrednote koje su tradicionalno resile klasičnu gimnaziju: sustavnost i temeljitost u radu, radosna otvorenost i etičnost u ophođenju s ljudima (i pojedincima i zajednicom), slobodna težnja za spoznajom i osjetljivost prema ljepoti, neki eros i u mladenačkoj i u zreloj životnoj dobi prema individualnim i kolektivnim pothvatima duha i zanosima srca.

I u ovoj obnovljenoj klasičnoj gimnaziji središnje težnje obrazovne i odgojne valja da budu okupljene – u povezanosti s nastavom materinskoga jezika i književnosti i ostalim, posebice društvenim predmetima – oko temeljita svladavanja latinskog i grčkoga jezika, njihovih književnosti, povijesti i umjetnosti.

Što bi još trebalo dodati nastavnom i odgojnom procesu obnovljene i moderne klasične gimnazije? Prvo, na satovima klasičnih jezika i hrvatskoga (srpskoga, slovenskoga, makedonskoga i dr., dijelom i filozofije i povijesti) produbiti i istančati interpretacije, i stilske i sadržajne, i to ne samo latinskih i grčkih originala nego i paralelno originala s prijevodima i katkada prijevoda samih. Drugo, kao poseban predmet (i ne samo u jednom razredu) valja uvesti retoriku (govorni-

štvo), i to u teoretskom, posebice stilskom, i osobito u praktičnom vidu. Treće, u latinsku lektiru – dakako, s mjerom ali u svim razredima – treba uvesti hrvatske latiniste, odnosno nacionalne latiniste (slovenske, srpske, makedonske i sl.), odnosno pisce na grčkom, gdje ih ima više i boljih. Četvrto, živom, razgovornom latinskom jeziku valja, također s mjerom i postupno, dati mjesto u klasičnoj gimnaziji, u prvim razredima to mogu biti samo kraći igrokazi ili, pogotovu šaljivi, dijaloški komadi, ulomci i sl., a u zrelijim razredima dijalozi, ozbiljniji i ležernijeg stila, o svim životnim temama. I napokon: učenje napamet latinskih i grčkih tekstova, kako proznih tako pjesničkih. Sada bi ga nakon pedesetak godina zapostavljenosti trebalo intenzivirati, kako u dijelu redovnih sati latinskoga i grčkoga, uz retoriku, djelomice uz hrvatski, tako i povremeno na izvanrednim satovima (pa i u natjecanjima, npr. cijelih pjevanja Homerovih ili cijelih govora Ciceronovih). Korist od toga sustavnoga, u svim razredima i uzrastima, učenja napamet – višestruka je. Kada predlažem njegovo intenziviranje, ne vode me formalni (doduše, ima i njih), nego prvenstveno stručni, estetski i moralni razlozi.

ZUSAMMENFASSUNG

Vladimir Vratović: RÜCKKEHR ZUM KLASSISCHEN GYMNASIUM

Der Unterrichts- und Erziehungsprozess im erneuerten und modernen klassischen Gymnasium sollte neben den Eigenschaften, die ein solches Gymnasium traditionsgemäß auszeichnen, durch folgendes ergänzt werden: durch tiefer gehende Interpretationen sowohl der lateinischen und griechischen Originaltexte, als auch der Übersetzungen, und zwar der Parallelübersetzungen wie auch der selbständigen Übersetzungen. Ferner sollte die Rhetorik als gesonderter Unterrichtsgegenstand eingeführt werden. Ebenso angebracht wäre es, im angemessenen Umfang kroatische (slowenische, serbische, mazedonische u. a.) Latinisten in die Lateinlektüre einzuschließen. In gleicher Weise sollte der lebendigen Konversationssprache einigermaßen der Platz im Lateinunterricht eingeräumt werden. Des weiteren wäre das Auswendiglernen der lateinischen und griechischen Texte zu intensivieren, wobei ausgewählte Fragmente von Prosa – und Verstexten in Betracht kämen, hie und da aber auch vollständige Texte (z. B. Reden Ciceros, Gesänge aus Homer oder einzelne Akte aus Tragödien und Komödien).